

oo
f

1445.

DISSERTATIO JURIDICA INAUGURALIS

De

**MATRIMONIO
AD MORGONATICAM
DONATIONEM CON-
TRACTO,**

Germanicè

Vermählung zur linken Hand.

Quam

SUB DIVINIS AUSPICIIS,

Ita decernente

MAGNifico

**JURIS-CONSULTORUM
COLLEGIO**

In Alma Argentoratensium Universitate

PRO LICENTIA

Summos in utroque jure honores & privilegia
Doctoralia legitime consequendi

Publico Eruditorum Examini solemniter subjicit

PETRUS MARCELLUS RICCIUS,
Benthemio - Westphalus.

Die Junii MDCCIII. horis locoque consuetis,

ARGENTORATI,
Literis JOHANNIS WELPERI.

(XIII)

DISSERTATIO JURIDICA INAUGURALIS

DE

MATRIMONIO

AD MORGONATICAM

DONATIONEM CON-

TRACTO,

Conspectus

Erklärung des bürgerlichen

Stamm

des bürgerlichen

in Deutschland

MAGNIFICO

JURIS CONSULTORUM

COLLEGIO

In Alma Matre Universitate

PROFICIENTIA

Summo in hunc finem iuris doctori & privilegio

in hunc finem concessit

Imperator Carolus VI. Imperator Romanorum

PETRUS MARCELLUS RICCIUS,

Doctoris & Magistri

de Universitate Lipsiensi

AVERTIT

Licet JOHANNIS WILHELMII

1771

Ad Lectorem.

JAM dudum in Imperio Romano - Germanico mos invaluit, ut aliquando principes & Status Imperii, quibus in Cœlibatu aut viduitate vivere non expedit, fœminam inferioris Nobilitatis, vel civici etiam generis in uxorem ducant, ea lege & conditione, ut liberi ex tali matrimonio nati paternæ familiæ nomen & insignia non assumant, neque in feudis & allodialibus bonis succedant, sed ut tam conjux quam liberi certis quibusdam bonis in pacto nuptiali assignatis, absque ulla successionis spe contenti vivant, & illud conjugium hoc vel simili pacto initum vocant **MATRIMONIUM AD MORGONATICAM**, cujus quidem primo nominis Etimologiam in præsentî dissertatione paucis inquiremus, deinde ad ipsam rei definitionem & Quæstiones ex ea emanantes progressuri.

CAPUT I.
De denominatione Matrimonii
ad Morgonaticam contracti.

§. I.

MOrgonaticum seu Morgengabæ vocabulum in legibus Longobardicis, Burgundicis, Allemannicis & Ripuariis sæpius occurrit, (a) & olim nihil aliud significabat, quam donum matutinale, quod postea clariori voce Morgengab dictum fuit, hujus vocabuli meminit Gregorius Turonensis in Chronico suo (b) ubi fœdus pacis inter Güntheramum Burgundiæ & Childebertum Austrasiæ Reges & Brunchildem Reginam Childeberti matrem refert, quod circa annum 570. evenit, inter cœteros pacis articulos etiam hoc conventum fuit, *ut de civitatibus Burdegala Lemovica, Cadurca Benarno & Bigorra, quas Gailisvindam Germanam Domine Brunchildis tam in dote quam in MORGINGIBA, hoc est MATUTINALI DONO in Franciam venientem certum est acquisivisse, Cadurcum cum terminis & cuncto populo Domina Brunchildis de presenti in sua proprietate percipiat, reliquas vero civitates Dominus Guntheramus quoad vivit possideat.*

(a) Vid. Glos-
sar. Lindenb.
& Job. Voss.
ad vocem
Morgengab.
(b) Lib. 9.
C. 20.

§. II.

Donum hoc matutinale apud Longobardos
valde

valde frequens fuit, quod plurimæ Leges Longobardicæ (c) de Morgengaba mentionem facientes (c) *Lex 8. tit. 2. lib. 1. leg. Long. l. 1. tit. 4. lib. 1.*
 habet: & si filios habuerit de ipsa muliere legitimos *Long. l. 1. tit. 4. lib. 1.*
 habeant sibi MORGINCAP & faderfum sue matris, munus istud Morgonaticum apud Longobardos esse poterat quarta pars bonorum, quæ maritus tempore nuptiarum possidebat, nec eam quantitatem excedere licebat per Constitutionem Regis Luitprandi (d) his verbis, ita constituimus, ut MORGINCAP non sit amplius quam quarta pars de substantia mariti, si autem minus dare voluerit de rebus quam quarta portio sit, habeat in omnibus licentiam dandi. *(d) Leg. pri. tit. 4. lib. 2. Leg. Long.*

§. III.

Ufus hic Allemannis etiam non ignotus fuit, & munus hoc matutinum in Legibus Allemanno teutonicis nominatur *Morkane Kaba*. Lingua enim vernacula Allemannica mane *Morkane* & donum *Kaba* dictum fuit juxta interpretationem *Keronis Monachi S. Galli* allegatam à D. Milero ab Ehrenbach. (e)

(e) in Gam. person. illust. c. 6. n. 4.

§. IV.

Clarius in Legibus Allemannorum (f) exprimitur: si autem ipsa foemina dixerit maritus meus dedit mihi MORGENGABA, computet quantum valet in auro & argento aut municipiis, tunc liceat illi mulieri jurare per pectus suum, & dicat quod maritus meus mihi dedit in potestate & ego possidere debeo, hoc dicunt

(f) Leg. 6.

cunt *Allemanni Naifaid.* Cum autem sexus muliebris ad perjuriam nimis pronus reperiretur Lege Longobardica (g) provisum fuit, ut de quantitate Morgonatica instrumentum conficeretur, ita dicta Lex decernit, si quis Longobardus MORGINGAB conjugii sui daram voluerit, quando sibi eam conjugio sociaverit, ita decernimus, ut alia die ante parentes & amicos suos ostendat proscriptum a testibus roboratum, & dicat, ecce quod conjugii mei Morgengaba dedi, ut in futurum pro hac causa perjurium non incurrat.

(g) *Leg. 1. tit. 4. l. 2.*

§. V.

Usitatum quoque hoc donum fuit apud Burgundos (b) & Ripuarios, quorum (i) ultimorum legibus constitutum est, ut si uxor virum super-
vixerit, quicquid ei a Marito datum fuit in Morgengaba sibi vindicare liceat, ejusdem demum in Canuti Angliæ Regis legibus mentio fit, vocaturque

(b) *Lex Burg. 42. §. 2.*

(i) *Lex Rip. 27. §. 2. & 3.*

(k) *Leg. Can. Morgengift. (k) Cap. 71.*

§. VI.

Et huncce morem dandi & constituendi munus Morgonaticum magnates & illustres Germaniæ ab antiquo observarunt, cujus rei memorabile Exemplum affert *Albertus Argentiniensis* (l) qui de Joanne Austriaco sequentia refert) *Joannes autem dux fratruelis* (Alberti primi) *Regis, quem Rex in sua Curia cum filiis nutrit, afferens munitiones domini de Kiburg ad se spectare tanquam matri sue per Rudolphum Regem olim MORGONATICO JURE dona-*

(l) *p. 113.*

donatum, libenter habuisset sua, instans ferventer ut sibi saltem aliquas munitiones assignaret, ad quod Rex cum induci nequiret, & insuper multos Baronum bonis suis & juribus spoliaret, tandem ipse Dux cum Barone Rudolpho de Wart Regem interficere cogitavit.

§. VII.

Nostri adhuc temporibus doni hujus matutinalis usus sive Morgengabæ in Germania, præsertim inter Illustres, frequentissimus est, ejusque quantitas in pactis nuptialibus plerumque determinatur, datur autem a sponso post primam Concubitus noctem pro pretio delibatæ pudicitia, seu ut verbis Mileri utar in remunerationem virginittatis erepta, so der Bräutigam nach beschlagener Deed der Braut gibt / an Geld / Ketten / oder Kleindien / Befold. (m)

(m) thes. p.
voc. Morgeng.

§. VIII.

Eadem Morgengabæ consuetudo & eandem ob causam in Regnis Hispaniæ, Castellæ, Arragoniæ, Neapolis, Sardinia, uti & in Catalaunia viget, teste Milero (n) & variis ab eodem citatis Authoribus, imo in Ducatu Sabaudia Morgengabæ vulgus dotis augmenti nuncupati tantus est favor, ut citra ullam conventionem ipso iure sponsæ debeatur, Ant. Fab. (o)

(n) in Gan.
C. 15. §. 4. &
seq.

(o) in Cod.
tit. de don.
ante nupt.

§. IX.

Hujusmodi donationes jam olim apud Romanos

def. 30. 1.

NOS

nos usitatae fuerunt, nam in *primi complexus remunerationem*, ut Apulejus loquitur, carinus seu sponsus novae nuptae munuscula quaedam offerebat, quod
(p) *Sati. 6.* non obscure innuit *Juvenalis* (p)

Nec illud

Quod prima pro nocte datur, cum lance beata
Dacicus & scripto radias Germanicus auro.

Quibus versibus significantur aurea & argentea vasa, quibus Imperatorum Germanici & Domitiani à devictis dacis dacici dicti imagines insculptae erant
(q) *de jur. Connub. C. 13.* ita explicante *Cypræo* (q)
§. 41, n. 3.

§. X.

Et hæc est vera & ab omnibus recentioribus approbata vocabuli Morgonatici Etimologia, licet *Illustres feudistarum patriarche* ut vulgo appellant
(r) *ad lib. 2. Andreas ab Isernia & Alvarottus* (r) aliter sentiant *feud. tit. 29.* & Morgencap sumpta allusione ad vocabulum cap à mortis causa capione derivent, sed melius *Mile-*
(s) *Gam. C. 6. rus* (s) & alii morgen id est mane & cap seu gab donum explicant.
§. 4.

§. XI.

Germanice matrimonium ab Morgonaticam vocatur *Vermaßlung zur linken Hand.* utroque titulo Latino & Germanico res quidem eadem notatur, ut scilicet conjux & liberi ex eo nascituri certis sponsalitia lege expressis bonis contenti vivant denomi-

denominatio autem diversa est, latina ab adjecto pacto, Germanica a solennitate Ecclesiastica, eo quod matrimonium hoc datâ quandoque coram ministro sinistrâ manu tanquam symbolo effectus peculiaris contrahatur. (t) *D. Fritschius.*

(t) *In supplementum, Speidel, Besold p. 130.*

§. XII.

Cæterum inter Morgonaticam, Morgengabam, & Morgengebam nullam cum *Besoldo* (u) differentiam facimus, hoc autem certum est, quod Morgengaba a donatione propter nuptias uti & sponsalitia largitate multum differat, licet Doctores hæc multum confundant, donatio enim propter nuptias fit in dotis compensationem, diciturque contraria dos & dotis compositio (x), verum donatio Morgonatica est donum mere gratuitum, nullamque ad dotem respectum habet, quod autem sponsalitiâ largitatem attinet, hæc fit inter sponsum & sponsam respectu futuri matrimonii ad mutuam amorem conciliandum, & vocatur a *Justiniano* (y) *antelucalis donatio*, quæ exiguam imo nullam cum dono morgonatico affinitatem habet.

(u) *thes. pr. voc. Morgeng.*

(x) *C. l. A. de jure dot. §. 29.*

(y) *n. 127. §. 3.*

CAPUT II.

De definitione & æquitate matrimonii ad Morgonaticam.

§. I.

Vidimus in Capite præcedenti frequentem apud varias nationes doni matutinalis usum, & occasione hujus matrimonium nostrum ad Morgonaticam originem suam traxit, definitur à Kitzelio *Matrimonium inter viros Illustrēs Nobiles & Magnates cum plebeja seu vilioris conditionis muliere ea lege contractum, ut liberi secundi matrimonii cum primogenito seu liberis prioris matrimonii non succedant, sed Morgengaba una cum* (2) *Gam. C. 6. §. 8. matre contenti sint, aut si cui magis Mileri (2) descriptio arridet, viri illustris & uxoris inferioris ordinis conjunctio legitima, hoc pacto vel conditione in favorem liberorum prioris matrimonii aut agnatorum facta, ut uxor & liberi secundi matrimonii certis bonis & annuis redditibus in pacto dotali determinatis contenti vivant, & bonis avitis & paternis una cum titulis abstineant.*

§. II.

(a) *feud. 2. C. 29.*

Videamus ipsum Juris feudalis textum (a),
uti

uti solidum matrimonii Morgonatici fundamentum. *Quidam habens filium ex Nobili conjugē, post mortem ejus non valens continere, aliam minus Nobilem duxit, qui nolens existere in peccato, eam desponsavit ea lege, ut nec ipsa nec filii ejus amplius habeant de bono patris, quam dixerit tempore sponsaliorum v. g. decem libras vel quantum voluerit dare, quando eam desponsavit, quod Mediolanenses dicunt accipere uxorem ad Morgonaticam, alibi Lege Salicā, hic maritus filius ex ea susceptis decessit, isti in proprietatem non succedunt aliis extantibus, sed nec in fendo aliis non extantibus qui licet legitimi sint, tamen in beneficio non succedunt.* Cujus quidem textus clarioris explicationis gratia paraphrasis hæc est, Nobilis quidam ex Illustri conjugē filium habuit, cum autem ad familiæ conservacionem & in favorem liberorum prioris matrimonii ad secundas nuptias transire noster, neque tamen continentiam servare posset, ut crimen effugeret, medium invenit, quo utrumque malum evitavit, & familiæ simul & conscientiæ consuluit, nam secundam quidem uxorem sibi desponsavit, sed minus Nobilem, & ea lege, ut mater & filii ex ea nascituri paternā hæreditate perpetuò exclusi certis bonis in pacto nuptiali determinatis contenti viverent. Id autem huic matrimonio speciale est, quod liberi inde nati, nec dignitatis nec successione paternæ participes fiant.

§. III.

Cur autem matrimonium hoc dicatur in textu nostro Lege Salicā contractum, *Cujus* rationem hanc esse

esse putat, quod Lege Salicâ Francorum Orientalium primo nuptiarum manem maritus uxori constituerit *ὑποβολον*, quod tamen verbum Hermenopulo; (b) glossisque basilicorum non tam Morgonaticam qui hypothecam uxori a marito in firmitatem dotis suppositam denotat, D. Linck (c) matrimonium ad Morgonaticam denominationem suam à Lege Salica mutuari putat, quod Lex Salica inter alia Capitula etiam de successione hoc matrimonio constituto agat.

(b) *Lib. 4. tit. 10.*
 (c) *dissert. de hac mat. C. 1. §. 3.*

§. IV.

Matrimonium ad Morgonaticam primo quidem intuitu iniquum aliquid & ipsi Juri naturali contrarium in se continere videtur, nec desunt Doctores, qui hujusmodi nuptias tam contra Leges civiles quam æquitatem naturalem esse censeant, subnituntur autem hisce vel similibus rationibus & matrimonium nostrum ex ipsa nuptiarum definitione impugnant (d) si enim inquit nuptiæ sunt maris & feminae conjunctio, si humani & divini juris communicatio, si uxor vitæ sociæ, ergo familiæ, domicilii, bonorum, & honorum & si quæ alia sunt cum marito particeps futura est.

(d) *L. 1. ff. de iur. nupt.*

§. V.

Deinde hac via hæreditas daretur per pactum quod est contra expressas leges civiles (e) & Imperatorum Constitutionis, hæc sunt verba Legis (f) *pactum dotali instrumento comprehensum, ut filia contenta*

(e) *Leg. pactum L. hæred. C. de pactis L. 35. C. de inoff. tes.*
 (f) *L. 3. C. de Collat.*

tenta dote, qua in matrimonio collocabatur, nullum ad bona paterna regressum haberet juris Auctoritate improbat, nec intestato patri succedere filia ea ratione prohibetur, ratio enim naturalis quasi tacita lex quædam liberis parentum hæreditatem addicit, & ad debitam eos successione vocat, ut nec judicio quidem parentis nisi meritis ob causas ab earemo-
veri possint, (g) juxta dictum ad Galatas si filius er-
go hæres. (i)

(g) L. 7. ff. de bon. dam.
(i) 4. 7. 7e

§. VI.

Æquitas quoque naturalis non parum in hoc læsa videtur, quod parens liberis suis pro quibus eadem sanguinis jura pugnant, tam inæqualiter providet, prioribus dignitate præfulgentibus opulentissimam hæreditatem relinquit, posterioribus non eodem in honore positis modicos destinat redditus, priores extollit, posteriores deprimat, hæc iniqua disparitas per Imperatorias Constitutiones prohibetur, (k) neque distinctionem inter filios primi & secundi matrimonii admittunt, quia pariter omnibus jure naturæ paterna successio debetur (l) Audiamus Justinianum (m) qui parentibus æqualitatem successione inter filios primi & secundi matrimonii servandam sapientissimè inculcat, si aliquem, inquit, ex secundis habeant aut etiam ex primis forsitan nuptiis ita festrivum ita dilectum, ut velint præponere eum aliis in successione, datus licentiam hoc agendi, non tamen omnino priores quidem filios minuere, secundos autem augere, sed neque vehementer magnificare augmentius, nec omnino obli-

(k) L. 11. C. fam. ercis.
(l) Leg. fin. C. de Leg. her.
(m) No. 22. C. 48.

vici priorum matrimoniorum, sed providere quidem & secundum, providere autem & primis, cogitantes quoniam ambo filii sunt, & ita facientes successionum in testamentis divisionem, intestatis enim eis mortuis lex omnes ex aequo vocat, hæc Justinianus, & Angelus ad dictam Novellam scribit, patrem nimia sua in æqualitate non debere facere ex pluribus filiis unum legitimum alterum vero privignum & bastartum, Card.

(n) de Interp. Mant. (n)
ult. vol. Lib.
6. n. 5 tit. 2.

§. VII.

Hucusque dicta licet dura admodum sint, durissimum tamen omnium & ipsi Juri naturæ repugnans videtur pactum id, quod liberis legitimo matrimonio natis nomine & insignibus paternis abstinere, & jure sanguinis acquiratæ Nobilitati renunciare jubet, pacta hujusmodi Legibus infirmantur, Nobilitatis enim præ eminentia & jura a parentibus acquisita sunt jura sanguinis, quæ nec pactis nec renunciationibus nec lege humana tolli possunt, (o) imo Doctores statuunt patrem non posse renunciare suæ nobilitati in præjudicium filiorum, multo minus ergo princeps aut comes pacto nuptiali cum uxore inito efficere poterit, ne liberi legitimo matrimonio nati nascantur principes & Comes; pacta itaque ejusmodi in favorem matrimonii pro non adjectis habebuntur juxta dispositionem

(o) L. 34. de
pact. Dec.
Ref. 66. n. 66.
vol. 3

(p) C. ult. x. Juris Canonici. (p)
de cond. app.

§. VIII.

Et hæc vel similibus rationibus matrimonium ad

ad Morgonaticam nullo jure sustineri posse tradunt plurimi Doctores *Andreas de Ifernina* (q) scribit esse contra omnia Jura, *Alvarotius* (r) exorbitare ab omni justitia & æquitate, *Baldus* (s) magnam continere iniquitatem, *Frid. Baro de Sebenk* Conuertendinam hanc Mediolano Veronam usque extendendam non esse vid. *Rittersbusius* (t) *Matthæus ab Afflis*. (u) *Jordanus Ursinus* (x) & multi alii qui hanc matrimonii speciem inter monstra referunt, non ideo quasi non verum & legitimum sit matrimonium, sed quod in multis ab ordinaria conjugii via deflectat, & quod filios non solum hæreditate sed & paterno nomini renuntiare jubeat.

(q) ad Lib. 2. feud. tit. 26.
 §. mulier.
 (r) ad eund. textum
 (s) ad Lib. 2. feud. tit. 29.
 (t) de feud. L. i. C. 15. §. 8.
 (u) ad l. 2. feud. tit. 26.
 (x) de jur. feud. part. 1. quæst. 3. Art. 2. n. 22.

§. IX.

Rationes has primo intuitu applausum quendam mereri fateor, sed re accuratius inspecta & rationibus utrimque ponderatis exigui sunt momenti, publica enim bona privatis anteferenda esse, proverbium non minus usitatum quam justum est, etsi princeps & Status Imperii matrimonium ad Morgonaticam contrahit, non privatum sed bonum publicum intendit, ut scilicet Illustris familiarie splendor conservetur, ne Ducatus aut Comitatus una cum bonis avitis inter tot filios dividatur, ne subditi ad sumptuosam liberorum educationem & dotalitium matri post principis mortem constituendum solito durius premantur, plures rationes congestas vide apud *D. Salmuth.* (y)

(y) Quas de ux. princ.
 Et

§. X.

Et cur quæso Jus primogenituræ, quod primogenito totum regnum totum territorium tribuit, & cæteros modico appanagio jubet esse contentos, in Germaniam & cætera regna & provincias introductum, cur Confraternitates & renuntiationes familiarum Illustrium in Imperio receptæ, ut scilicet regnorum divisio eviteretur, & territoria inter agnatos & illustres familias remaneant, quamvis ergo liberi matrimonio Morgonatico nati tenuiorem conditionem subire, & modicâ paternæ substantiæ parte acquiescere debeant, hoc tamen publica fit utilitate, ne scilicet scissâ in plures partes provinciâ, minutisque potentiæ vivibus dignitatis ipsendor deteratur, vel distributis æqualiter proventibus ex administratione æmulatio, ex æmulatione confusio, & denique perniciosissima ipsius Status mutatio suboriatur.

(z) *disſa diſ.* D. *Linck* (x), prudenti igitur Concilio Davidis filii sacerdotes constituti sunt (a), (a) 2. *Sam.* 8. & fratribus Jorami pecunia cum urbibus a Josaphat patre assignata est, ut Joramus eo tranquillius regnaret. (b)
 v. ult.
 (b) 2. *Chr.* 21.
 v. 2. & 3.

§. XI.

Verum quidem est successionem paternam liberis deberi, & hæreditatem Jure Civili per pacta dari non posse, etiamsi in dotalibus tabulis hoc pactum conscriptum sit (c), Contraria tamen locorum consuetudine receptum est, ut hujusmodi conventiones præsertim inter Illustres Germaniæ con-

(c) l. 15. *C. de pact.*

tractui matrimonii adjectæ valeant, sed neque paterna successio Juræ naturæ ita debetur liberis, ut patris voluntate de illa disponi nequeat, Jus enim naturæ successionem non determinat, sed solummodo liberis alimenta relinquenda præscribit, unde si comprobatus usus id admittit, pater pacto liberis certam portionem assignare, eosque à successione excludere, nonnullis verò præ cæteris ob præclaram spem vel peculiarem effectum eximium aliquid assignare potest. (d) Imo in distribuendo patrimonio ratio haberi potest totius familiæ, ita ut pater ad ejusdem splendorem conservandum salvo Jure naturali uni præcipuam bonorum partem addicere, reliquis verò minores portiones relinquere, modo congrua alimenta, quæ legitimæ rationem obtinent relicta sint.

(d) Genes.
48. v. 22.

§. XII.

Quod autem matrimonium ad Morgonaticam liberos paterno nomine abstinere jubeat, durum quidem videri non diffiteor, hanc tamen inconvenientiam D. Linck (e) optimè conciliat, quod nimirum approbante consuetudine per pactum induci possit, ut filii non patris sed matris conditionem sequantur, vel patris quidem, sed non omnimodâ gaudeant dignitate, sed v.g. Principis aut Comitum liberi in Nobilium ordinem referantur, hoc modo liberis paterna dignitas non omninò aufertur, sed ad conservationem familiæ solum restringitur, unde Milerus (f) conventionem eatenus moderandam consulit, ut quamdiu filii ex primo matris

(e) d. dis. C.
2. §. 28. 5. sq.

(f) Gam. C.
6. n. 30.

C

mo-

monio eorumque descendentes masculi supersunt ,
 paterno nomine & dignitate abstineant, primis au-
 tem extinctis secundi, ut in titulo, ita & in dignita-
 te paterna succedant, allusione ad Jus Francicum,
 factâ, quo natu minores vulgo *les Cadets* minori
 dignitate contenti, titulo paterno abstinent.

§. XIII.

Nec enim matrimonium nostrum in legibus
 civilibus, sed in textu feudali & receptâ & appro-
 batâ in J. R. G. consuetudine fundamus, consue-
 tudines autem vim legum obtinere, & juri commu-
 ni derogare nemo dubitat, quodlibet namque reg-
 num, quælibet provincia, suas peculiare habet
 constitutiones, quæ licet aliquando ab ordinaria
 juris via deflectant, vim tamen legis ideo obtinere
 non desinunt, sic in quibusdam Galliæ locis mos
 invaluit, ut contra jus commune & receptum u-
 sum natu minimus exclusis natu majoribus in feu-
 dis & avitis parentum bonis succedat, sic in Duca-
 tu Montenfi & Juliacensi liberi prioris matrimonii
 feuda ab antiquo abascendentibus ad patrem devo-
 luta aut constante priori matrimonio acquisitâ,
 filiis secundi matrimonii omnino exclusis acqui-
 runt, referente *Mozzio.* (g)

(g) de feud.
 sit. de accid.
 feud. n. 42.

§. XIV.

Nec desunt memorabilia tam intra quum ex-
 tra Germaniam exempla, quæ usum hunc nostrum
 tam

tam bene stabilitum confirment. Ita Georgius Fridericus Marchio in Baden & Durlach cum virgine Elisabetha Storzin praefecti sui Roteleno Stauffenburgensis filia matrimonium ad Morgonatica donationem contraxit, hac lege, ut tam uxor quam liberi certis redditibus contenti à successione bonorum familiae abstinerent. (u) Ita Ferdinandus filius Wilhelmi Ducis Bavariae anno 1588. uxorem duxit Mariam Petembeck, liberosque ex hoc matrimonio natos Comites in Wartemberg & Schaumburg effecit, hoc pacto, ut assignatis bonis contenti omnem futurae successioneis spem in Bavariam deponerent. Ita Georgius Aribertus Princeps Anhaltinus zu **Worbis**, Joannem filiam Christophori à Croseck in uxorem duxit hac conditione, ut filii ex hoc matrimonio nati Illustris familiae nomen & insignia, non assumerent, & paternam hereditate exclusi titulum Dominorum de Radegast gererent, referente *Miero.* (x)

(u) *Quest.*
fol. 80.

(x) *in Cam.*
C. 6. n. 13.

§. XV.

Pariter Wilhelmi Augusti Ducis Brunsvici Lunenburgensis filius tertius Augustus Secretarii cujusdam filiam sibi junxit, ut liberi inde nati non Principes sed Nobiles tantum sint, & cum matris sustentationem ex Ecclesiae Ratzenburlensis redditibus **auff den Ragenbutlischen Stoffs Gefällen** haberent, ex quo conjugio hinc natus filius Ernestus Nobilis de Lunenburg. **Funker Ernst von Lüneburg.** *Salmuth.* (y) Ita Nicolaus tertius Marchio Ferrariae (y) *die Quest* in uxorem duxit Ricciardam Marchionissam Salutarum *fol. 81.*

(i) ad §. filii
L. 2. feud. tit.
26.

tiarum hoc pacto, ne filii ex ea nascituri succedant in Marchionatu Ferrariæ, *Alvarotus* (i) Ita Ludovicus Christianus Comes in Sain & Wirgenstain post steriles cum Margaretha Elisabetha Comitissa Solmensi nuptias, feminam ignobilem matrimonio ad Morgonaticam sibi junxit, & anno 1681. fatis cessit, ut multa alia & notissima exempla silentio præteream.

§. XVI.

(k) dic. Cap.
6. n. 13.

Cæterum huc quoque refert *Milerus* (k) matrimonium Ferdinandi Archi-Ducis Austriae fratris Maximiliani secundi Imperatoris cum Philippina, Antonii Welseri patricii Augustani filia, sed matrimonium hoc propriè morgonaticum non fuit, simpliciter enim & non adjecto pacto morgonatico eam ducit, ex eaque Andream & Carolum suscepit, priorem Cardinalem & Episcopum Constantiensem, posteriori autem Marchionatus Burggraviensis & Landgraviatus Nellenbergensis una cum Marchionis titulo mediantibus provincialibus ordinibus assignatus, sicque ab opulento domus Austriacæ patrimonio & Archiducali dignitate non per pactum morgonaticum, sed per assignationem patris concilio imperatoris & ordinum suffragio longè post nuptias factam, exclusus est, uti ex fide digna celebris in familia Welsariana florentis viri relatione accepisse scribit D. *Linck*, (l)

(l) dic. dif. C.
2. n. 61.

CAPUT III.

Reliqua ad Matrimonium ad
Morgonaticam spectantia
examinantur.

§. I.

Constituta origine & æquitate matrimonii ad Morgonaticam donationem contracti super est, ut reliqua ad illud spectantia paucis percurramus, dubitant hic aliqui utrum nuptiæ inter personas inæqualis conditionis licitæ sint, proferunt autem Leges civiles & inter alias Legem *Juliam (m)* qua Senatori, Senatoris filio, filiæve, nepoti aut nepti cum libertino libertinave contrahere prohibitum est, & *Zanebius* matrimonia inter personas multum differentes illicita esse ex sacris litteris demonstrare nititur, alii incommoda ex nuptiis in æqualibus emanantia fuisse exaggerant. Verum horum rationes solido destituuntur fundamento, & Nobilis ignobilem dives pauperem, Dominus subditam, æque ac aliam ducere nullo modo prohibetur, Jus namque Canonicum permittit, ut illustri & dignioris conditionis vir quamlibet vilem personam matrimonio sibi jungat, & ejusdem juris vigore liber homo cum ancilla &

(m) ff. 44. ff. de rit. nupt.

C 3

con.

(*n*) *C. 2. & ult. x. de conf. serv.* contra legitimas contrahit nuptias (*n*) imo juxta Jus civile novissimum (*o*) conditionis disparitas matrimonii impedimentum non est, ita ut hæc Juris Civilis prohibitio ab ipso Justiniano immutata atque hodie penitus sublata sit. *conf. Coll. Jur. Arg. (p)*

(*o*) *Nov. 78. C. 3.*

(*p*) *tit. de rit. nupt. lb. 16.*

§. II.

Imo nuptiarum inter inæquales dignitate contraharū Exempla plurima in Sacris Litteris occurrunt, sic David jam in Regem unctus cum Abigaeæ Nabalîs fordidissimi hominis vidua nuptias contraxit.

(*q*) *1. Reg. 25. v. 20. & 22.* (*q*) Sic Salomon sapientissimus filiarum unam Abinadabis filio, alteram Amihaazi præfectis suis desponsavit, sic Joaides Sacerdos Josabeth Jorami Regis filiam in uxorem duxit, (*r*) ut secundarias ut vocant Patriarcharum & Regum Israeliticorum nuptias silentio prætereamus, neque hoc modo Nobilium sanguis contaminatur, & Jura Gentium confunduntur, uti apud Livium conqueruntur patres conscripti & tribunus plebis, alioquin Aspasia puella rustica Regium thalamum conscendere non potuisset, neque Eudocia Atheniensis Philosophi filia ad regios Theodosii Imperatoris amplexus fuisset ad-

(*s*) *C. 2 n. 51. missa D. Link. (s)*

§. III.

Hæc autem dum ad matrimonium ad Morgonaticam stabiliendum assero, non ideo diffiteor, matrimonia felicissima esse ea, quæ inter personas genere

genere, ætate, moribus, & aliis adjunctis quam maxime pares contrahuntur, juxta illud Poetæ:

Siqua voles aptè nubere nubepari.

§. IV.

Ardua sese hic Quæstio offert, an pater Illustris liberis Morgonaticis legitimam de bonis paternis Jure Naturali relinquere teneatur, multi affirmativam defendunt sententiam, nos negativam cum aliis amplectimur, quamvis enim Jus Naturale liberis paternam hæreditatem addicat, nullam tamen determinatam constituit quantitatem, sed modum succedendi & portionis determinationem Juris Civilis dispositioni relinquit, Audiamus peregrinum (t), *Legitima Juris Naturalis non est, quamvis (t) ad Cod. debeat propter naturalem causam, quod si enim Juris Naturalis esset legitima, filius licet impius & ingratus, quæ natura essent, non posset admittere, amittit autem cum rectè exheredatur, accedit his Exemplum militis, qui per leges solutus solennibus Juris Civilis non tenetur liberis relinquere legitimam, dum autem liberis Morgonaticis legitimam præcisè relinquendam non esse statuo, non idcirco patrem ab obligatione, necessaria alimenta suppeditandi quæ legitimæ locum tenent, eximo, alias enim ipsum naturæ jus violaretur, faver hic Hug. Gro. ii sententia, (u) his verbis, nec aliter capiendum, quod dici solet (u) de Jur. legitimam humanis legibus tolli non posse, quatenus sci-bell. & pacis licet in legitima insunt alimenta necessaria, nam quod L. a. C. 7. §. 4 supra est tolli potest non repugnante natura.*

Li-

§. V.

Liberi itaque Morgonatici à paterna hæreditate omnino exclusi territoria, dinastias, bona patris tam mobilia quam immobilia actiones aut res hæreditario jure nullo modo vindicare possunt, verum redditibus annuis & bonis in pactis nuptialibus assignatis absque ulla successione paternæ spe acquiescere debent, graviter quidem hic obstare

(x) lib. 1.
feud. c. 8.

(y) 2. feud.
tit. 9. §. dona

(z) Schröder
de feud. par.
7. C. 5. n. 12.

videntur textus juris feudalis: (x) ubi filii in feuda succedunt nulla defuncti ordinatione valente, adeo ut pater nequidem ad pias causas aut pro animâ de eis disponere (y) multo minus legitimos liberos, dum non patris sed Domini & primi acquirentis beneficio in feuda succedunt, (z) excludere possit, verum exclusio hæc moribus Mediolanensium introducta, in Imperio R. G. à longissimo tempore recepta, Imperatoriæ Majestatis consensu sive tacito sive expresso approbata, instar legis est, quæ cæteris tam juris feudalis quam civilis textibus, derogat & novum quasi jus ad conservandam familiarum illustrium dignitatem constituit.

§. VI.

Ergo saltem filii Morgonatici deficientibus absque hæredibus prioris matrimonii liberis in bonis paternis succedent, distinguit hic Capituli nostri dispositio & cum eodem Doctores inter bona allodialia & feudalia, in allodialibus filii Morgonatici

natici deficientibus primi matrimonii liberis omnino succedunt, idque ex expressis Capituli nostri verbis, & præsumpta patris voluntate, qui creditur voluisse præferre legitimos filios suos Collateralibus unde ipsorum jus, quod hæcenus in favorem filiorum illustrium prioris matrimonii in suspenso fuit, ad effectum redigitur, *D. Linck (a)* in feudilibus autem *(a) C. 3. n. 57.* filios Morgonaticos etiam extinctis prioris matrimonii liberis non admittendos, sed à Collateralibus excludi, communis est Doctorum sententia, fundata in textu Juris feudalis; & consuetudine uti solido matrimonii nostri fundamento.

§. VII.

Tutissimum mihi viderur, Quæstionem hanc ex pactis nuptialibus decidendam, & sedulo examinandum esse, an conventiones nuptiales solum in favorem liberorum prioris matrimonii, an autem in favorem totius illustri familiae factæ sint, aut si cui magis *Struvii & Mileri (b)* distinctio placet, an pactum *(b) in Gam. C. 6. n. 36.* à patre Illustri ita conceptum sit, ut filii secundi matrimonii acceptâ certâ bonorum parte contenti sint, & à successione secedant, an verò ita inscriptum, ut filii secundi matrimonii omnimodo bonis paternis tam feudilibus quam allodialibus perpetuo excludantur, priori casu filii Morgonatici deficientibus filiis prioris matrimonii eorumque descendantibus etiam in feudis succedent, obstaculum enim per mortem primo vocati ejusque descendantium remotum est, & dispositiones inæqualitatem inter

liberos inducentes & jus successione paterna constringentes strictissime interpretanda sunt, posteriori vero casu, etiam extinctis prioris matrimonii liberis à feudis exclusi manebunt liberi nostri ad Morganaticam, cujus rationem addit D. *Struvius*, (c) quod filii Morganatici semel à feudo exclusi, in præjudicium agnatorum ad illud admitti nequeant, in simili tamen casu, ut optime monet *Milerus* (d) primo omnium inspicienda est consuetudo loci, Provinciæ, Ducatus aut Comitatus; quomodo hujusmodi conventiones olim observatæ fuerint.

§. VIII.

Cæterum filii Morganatici maternâ hæreditate minimè excluduntur, sed eidem ab intestato succedunt, imo contra illius testamentum, si iniquè præteriti vel exhæredati sunt, querelam inofficiosi movere possunt, hæc enim querela non tantum liberis legitimis, sed etiam naturalibus & spuris competit, (e) vice versa & pater & mater filiis Morganaticis succedunt, (f) hoc enim matrimonium, quatenus pactis & consuetudine alteratum non est, ad ordinariam matrimonii naturam accedit, ejusque effectibus gaudet *Linck.* (g)

§. IX.

Non omittenda hic Quæstio est an in matrimonio ad Morganaticam donationem contracto Imperatoriâ confirmatio requiratur, negant id multi, aliis affirmantibus, & varias utrimque rationes afferunt,

runt, placet imprimis prudentissimum Dni. *Linck*
 (b) Concilium, qui melius & tutius esse credit, hoc (b)C. 3. n. 38.
 extraordinarium negotium Imperatoris Authoritate
 roborandum, & diploma Cæsareum desuper impe-
 tratum plenioris securitatis gratiâ in Archiva refe-
 rendum, pacta namque Cæsarea & summæ potesta-
 tis Authoritate suffulta, singulare robor fortiuntur.

§. X.

Non dubitamus autem, quin pactum hoc à patre
 constante matrimonio in favorem filiorum Morga-
 naticorum mutari possit, cum enim liberi ex hoc
 matrimonio nati, legitimi sint, & omnis succedendi
 vis intuitu horum liberorum dependeat à voluntate
 patris, voluntas autem talis ambulatoria sit usque ad
 mortem, quid quæso prohibet patrem, idem in fa-
 vorem hujus matrimonii mutare, hæc autem intel-
 lecta volo, si pater absolutam de bonis suis habet dis-
 positionem, sin restrictam ut vassallus, tutius revoca-
 tio hæc fiet accedente Domini directi consensu Doct.

Schwederus. (i)

(i) *dis. de*
pres. mat.
pos. 29.

§. XI.

Quærent denique, an filii Morganatici ad lu-
 dos equestres aut torneamenta Nobilium, uti & ad
 Collegia Cathedralia vulgo zu den hohen Stiff-
 ten/ admittendi, Quæstionis hujus decisio distin-
 ctione temperanda, aut enim mater Nobili aut
 ignobili familia orta est, priori casu filiis Morgona-
 ticis

ticis ad ludos Equeſtres uti & ad Collegia Cathedralia aditum patere, dubitandum non eſt, poſteriori autem propter conſuetudinem torneamentorum & Eccleſiarum Cathedralium, in quibus perlongam feriem integra & non interrupta nobilitas ab utraque parte probanda eſt, excludentur.

§. XII.

Id autem non intelligo qua ratione quidam natum ex principe aut Statu Imperii & plebeja indiſtinctè Comitibus excludant, quid enim ſi Morganatica in Comitatu aut Baronatu præſuppoſito aut expreſſo aut tacito Imperatoris conſenſu conſiſtit? hic utique Comes aut Baro ſeſſiouem & votum in Comitibus habebit, jus enim iſtud territorio annexum eſt. *Lampa-*

(k) *part. 3. C. diu. (k)*
3. n. 16.

§. XIII.

Cæterum ſicut matrimonium ad Morganaticam donationem contractum, utpote eſſentialibus conjugii requiſitis conſtans, legitimum & omnibus numeris abſolutum eſt, ita liberi ex eodem procreati tam maſculi quam fœminæ omnino legitimi ſunt (1) . inter eos enim & alterius matrimonii liberos nullam aliud niſi ratione ſucceſſionis & tituli diſcrimen intercedit, quod legitimis natalibus non obeſt, nec enim, quod inferioris conditionis matre procreati ſunt, nullum eis præjudicium inferre poteſt

(m) *C. 6. 15. Miterus. (m)*

§. XIV.

§. XIV.

Cum nuptiis ad Morganaticam donationem contractis non male conveniunt secundaria Veteris testamenti matrimonia, quæ affectu quidem maritali, sed sine legalibus instrumentis contrahebantur, liberique ex hisce nuptiis procreati hæreditate paternâ exclusi certis muneribus pro alimento necessario assignatis acquiescere tenebantur, & licet Abraham mortuâ Sarâ duxerit pro legitima uxore Cethuram, cum qua multos filios genuit, attamen Isaacus ex Sara natus universalis omnium bonorum hæres extitit, & filii ex Cethura uti & Ismael ex ancilla Agar prognati acceptis quibusdam muneribus ad plagam usque orientalem ab Isaac separati fuerunt. (n)

(n) Gen. 25.
v. 5.

§. XV.

Huc faciunt quoque secundæ apud Brabantos usitata nuptiæ, ubi liberi prioris matrimonii in omnia bona immobilia & res soli succedunt, mobilibus, secundi matrimonii liberis remanentibus, Hugo Grotius (o) referri etiam huc potest Juris Leodiensis Constitutio, quâ liberi ex primo matrimonio nati omnia bona patris immobilia & omnia alia ex familia & stipite provenientia capiunt, *les biens immeubles & tons autres venant d' estoc & ligne*, relictis liberis secundi matrimonii iis bonis quæ parens in viduitate & tempore secundi conjugii acquisivit teste Carolo de Mean (p) & post eum Milero (q) conferatur §. 13. cap. secundi hujus Dissertationis.

(o) de Jur.
bel. & pac. l.
2. C. 7. n. 8.

(p) in observ.
de bil. Jur.
Leod. 123, &
125.

D 3

§. XVI. (q) G. 6. §. 11.

§. XVI.

Cæterum non video, quomodo aliqui nuptias ad Morganaticam contractas comparare possint cum matrimonio ad *Tbalac* dicto, in partibus Orientalibus usitato, hoc enim matrimonium, utpote quod ad Mariti libitum dirimitur (r), illegitimum est, & nullo modo sustineri potest, adeoque nuptiæ Morganaticæ nullam cum eodem comparationem admittunt. Et quæ hucusque de matrimonio ad Morganaticam contracto dicta sunt, licet excepta & approbata in Imperio Romano Germanico consuetudine defendamus, non ideo tamen diffitemur, nuptias longè feliciores & convenientes magis esse eas, quæ Princeps cum Principe, Illustris cum Illustri & æqualis conditionis conjuge contrahit, ideoque concludimus, matrimonium ad Morganaticam, nisi urgentissimæ rationes adsint, Principi propter varias inconvenientias potius dissuadendum, quam propter favorem liberorum prioris matrimonii, familiæque splendorem conservandum, suadendum esse.

(r) *Gabr. Pa-*
leotius Card.
de not &
spur. Cap. 17.
n. 8.

94 A 7390

94 A 7390

ULB Halle
003 020 576

3

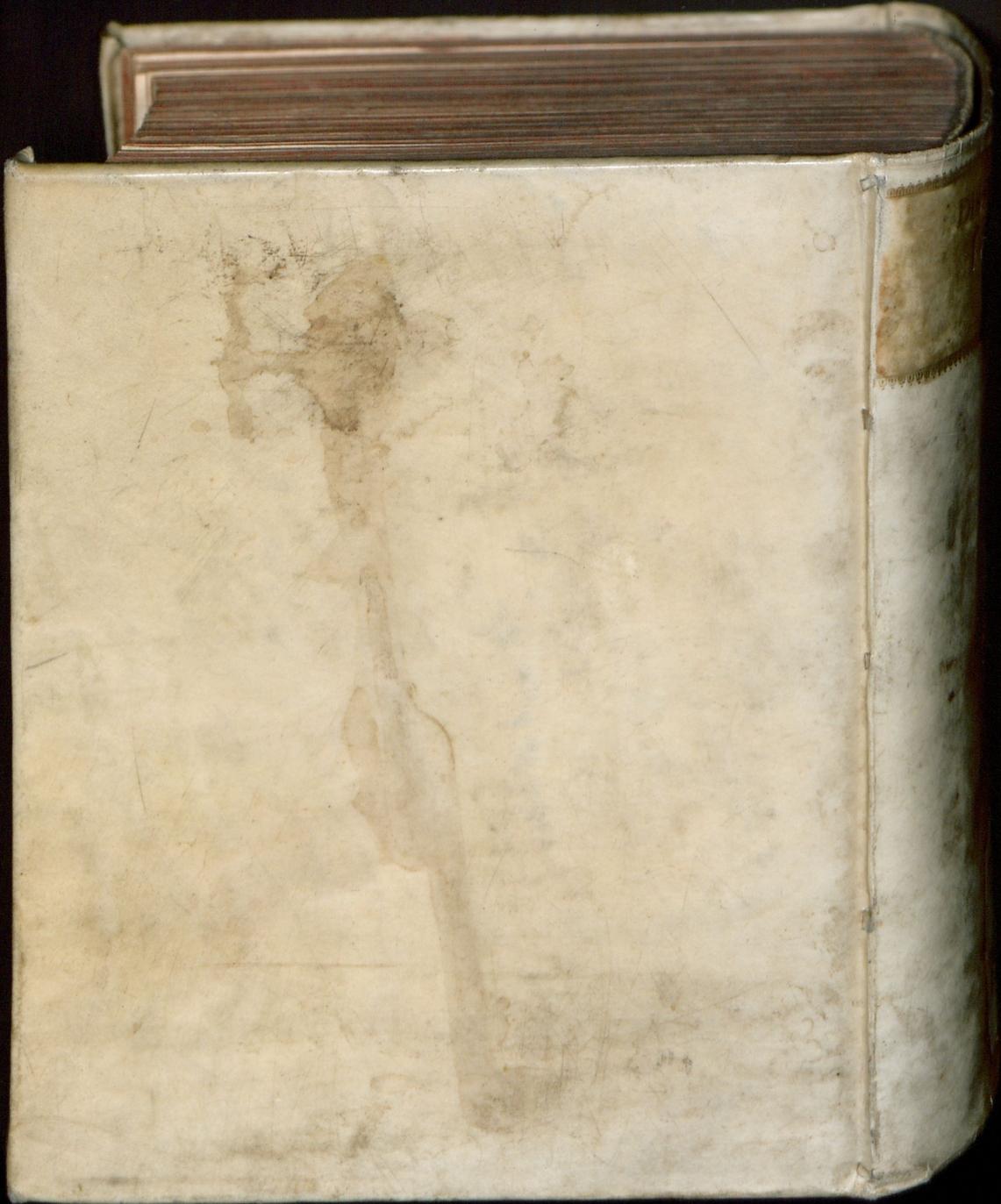
SR

LOB

1
Retro

VDA7

DISSERTATIO JURIDICA INAUGURALIS
De

**MATRIMONIO
AD MORGONATICAM
DONATIONEM CON-
TRACTO,**

Germanicè

Vermählung zur linken Hand.

Quam

SUB DIVINIS AUSPICIIS,

Ita decernente

MAGNIFICO

**JURIS-CONSULTORUM
COLLEGIO**

In Alma Argentoratensium Univerſitate
PRO LICENTIA

Summos in utroque jure honores & privilegia
Doctoralia legitime conſequendi

Publico Eruditorum Examine ſolemniter ſubjicit

PETRUS MARCELLUS RICCIUS,
Benthemio - Weſtphalus.

Die Junii MDCCIII. horis locoque conſuetis,

ARGENTORATI,
Literis JOHANNIS WELPERI.

(Xiii)

